

достигнению такого равенства. С учетом позитивного опыта зарубежных стран, видится целесообразным законодательно закрепить гендерные квоты и внести соответствующие изменения в избирательное законодательство, по которым, численность представителей одного пола в списках кандидатов не может превышать 70 % от общей численности кандидатов на всех уровнях выборов. При этом, избирательное законодательство должно предусматривать строгие санкции в виде финансовых мер или отказа в регистрации партийных списков, не соответствующих требованиям закона, что также служит стимулом для выдвижения большего числа женщин.

Как показывает мировая практика, наиболее благоприятные условия для позитивных мер, нацеленных на повышение представительства женщин, как, например, законодательные или внутрипартийные квоты при отборе кандидатов, создает пропорциональная избирательная система. Как известно, Украина возвратилась к смешанной системе выборов, что, казалось бы, усложняет решение вопросов достижения гендерного равенства. Тем не менее, здесь можно изучить положительный опыт таких стран как Франция и Соединенное Королевство.

Астахова Т. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри конституційного права*

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ (КЛАСИФІКАЦІЯ) КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ УЧАСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ВИБОРАХ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Реалізації політичними партіями їх права участі у виборах представницьких органів публічної влади та, зокрема, у виборах народних депутатів України забезпечується відповідними юридичними (правовими) гарантіями.

Правові гарантії традиційно в конституційно-правовій науці визнаються як система юридичних засобів та способів, що сприяють процесу реалізації, захисту та поновлення прав і свобод суб'єктів права, їх змістом є надання державно-владної загальнообов'язковості як відповідним правам та свободам, так і їх захисту.

Правові гарантії мають законодавчу форму закріплення. Враховуючи галузь права, до яких можуть відноситися ці норми (конституційне, адміністративне, цивільне, кримінальне), можна виокремлювати конституційно-правові гарантії.

Термін «конституційні» означає, що принципи, якими визначається систему та зміст гарантій участі політичних партій у виборах містяться у нормах Основного Закону, є конституційними, тобто основними, ґрунтовними за своєю природою.

Інші правові гарантії реалізації політичними партіями електоральної функції закріплені в чинному законодавстві та є похідними від конституційних гарантій. Зокрема, вони закріплені у законодавстві про вибори. Наприклад, в Законі України від 17 листопада 2011 р. «Про вибори народних депутатів України» (далі: Закон України «Про вибори народних депутатів України»).

Конституційно-правові гарантії є системою конституційно-правових принципів та норм, які регламентують відповідні умови, засоби та способи щодо забезпечення процесу реалізації конституційної функції участі політичних партій у виборах.

Системний аналіз положень Основного Закону України та законодавства про вибори і політичні партії надає можливості виокремити в якості гарантій відповідні конституційні принципи, на яких ґрунтується забезпечення та реалізація участі політичних партій у виборах. Перш за все, принципом участі політичних партій у виборах є принцип законності, що кореспондує конституційним положенням, передбаченим ст. 1, 8, 19 Основного Закону держави. Крім того, Конституція України встановлює, що вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права (ч. 1 ст. 71 Конституції України). Ці конституційні принципи мають своє «продовження» у ст. 11 Закону України «Про вибори народних депутатів України», який закріплює, що засади, на яких здійснюється виборчий процес. Звідси, конституційно-правовими принципами гарантування електоральної функції політичних партій, тобто принципами-гарантіями є: законність, вільність, рівність, неупередженість органів публічної влади до партій та їх невтручання в діяльність політичних партій, зокрема при реалізації електоральної функції. Саме ці принципи-гарантії мають ґрунтовне значення щодо матеріально-правових та організаційно-правових гарантій участі політичних партій у виборах народних депутатів України.

Закон України «Про вибори народних депутатів України» містить норми, які за своєю природою відносять до матеріально-правових гарантій участі політичних партій у виборах. Перш за все, до них відносяться норми, що закріплюють право та регламентують порядок (встановлюють процедури) висунення кандидатів від політичних партій, підстави та порядок відклику (виключення з партійного списку), а також структура списку кандидатів, що висувається партією.

До матеріально-правових гарантій електоральної функції політичних партій відноситься законодавче визначення джерел та процедури фінансування виборчої кампанії політичної партії (ст. 45, 46 Закону «Про вибори народних депутатів України»). Важливою матеріально-правовою гарантією є право рівного доступу суб'єктів виборчого процесу, у тому числі і політичних партій до засобів масової інформації. Закон «Про вибори народних депутатів України» встановлює, що «передвиборна агітація

з використанням засобів масової інформації усіх форм власності проводиться з дотриманням принципу рівних умов та в порядку, передбаченому цим Законом» (ч. 1 ст. 71 Закону).

Організаційно-правові гарантії участі політичних партій у виборах це норми, що закріплюють право партій брати безпосередню участь у формування офіційних органів, що організують та здійснюють виборчий процес. Так, Законом «Про вибори народних депутатів України» встановлюється, що окружні та дільничні виборчі комісії формуються на підставі пропозицій, які надають політичні партії. До організаційно-правових гарантії слід також віднести матеріально-технічне забезпечення підготовки і проведення виборів депутатів, що передбачено Законом «Про вибори народних депутатів України». Такими гарантіями є встановлений Законом обов'язок органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх посадових осіб сприяти виборчим комісіям у реалізації їх повноважень (ст. 51 Закону).

Розділ X Закону «Про вибори народних депутатів України» має назву «Гарантії діяльності партій, кандидатів у депутати, офіційних спонсорів». Аналіз цього розділу надає можливість зробити висновок, що він містить не повний перелік гарантії участі політичних партій у виборах, а тільки закріплює відповідні організаційно-правові гарантії, що складають багаторівневу систему контролю, яку мають здійснювати самі суб'єкти виборчого процесу, у тому числі і політичні партії, тобто йдеться про систему правових інститутів та відповідних засобів, які забезпечують гарантії участі політичних партій у відкритому та прозорому виборчому процесі.

До організаційно-правових гарантії слід віднести і відповідальність за порушення виборчого законодавства та можливість оскарження дій чи бездіяльності виборчих комісій.

Таким чином, на підставі системного аналізу законодавства про вибори народних депутатів України та політичні партії, а також, базуючись на положеннях Основного Закону держави щодо конституційного права політичних партій брати участь у виборах, до конституційно-правових гарантії реалізації політичними партіями електоральної функції у процесі виборів народних депутатів України слід віднести гарантії-принципи, матеріально-правові та організаційно-правові гарантії.

Коваленко Р. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ АГІТАЦІЇ ІСНУЮЧІ В УКРАЇНСЬКОМУ ВИБОРЧОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Виборче законодавство в Україні, загалом, на мою думку само по собі являється проблематичним питанням і кожний розділ Закону України «Про вибори Президента України» постійно зазнає змін на кожних